

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK VIII.

ČÍSLO 4.

Štábní kapitán gštbu František POHŮNEK:

Boj pěchoty v lesích.

Rozbor práce.

Úvod.

I. Charakteristika našich lesů a jich ocenění se stanoviska bojových operací.

II. V čem lesy pěchotě překážejí a v čem ji podporují.

III. Vliv probraných prvků na operace pěchoty v lesích.

A. Operace mimo boj.

Zajištění na pochodu a v ubytování.

a) Zajištění na pochodu.

b) Zajištění v ubytování.

B. Bojové operace pěchoty v lesích.

I. Obrana v lese.

a) Příprava obrany. Volba obranné posice.

b) Učlenění zbraní a sil.

c) Posice krycí.

d) Celkový vzhled lesního opevnění.

e) Provedení obrany.

f) Spojení v obraně.

g) Zásobování a odsuny.

II. Operace útočné.

a) Přibližování.

b) Zjednání dotyku.

c) Příprava k útoku.

d) Provedení útoku.

e) Spojení a spojovací služba.

f) Zásobování.

Závěr.

Úvod.

Vzhledem na to, že rozsah studie o pěchotním boji v lesích byl a priori omezen, nemohl jsem do ní pojmouti ani historické příklady ani studii nějakého konkrétního námětu.

Mohl jsem přestati jen na teoretickém výkladu, který jsem však opřel jak o zkušenosti, plynoucí ze skutečných událostí, tak i o úvahy, obsažené v moderní poválečné literatuře jak oficiální (předpisy), tak i neoficiální.

Ve vojenské literatuře poválečné není toho však mnoho: v předpisech různých států jsou obsaženy jenom nejvšeobecnější zásady. Pokud se týče vlastní bojové metody, jest, jak se zdá, úmyslem jak francouzských, tak zvláště německých vojenských vrstev uchovati je v tajnosti.

Proto má tato studie ráz do značné míry akademický, jak ani jinak býti nemohlo při jejím omezeném rozsahu.

*

Zkušenosti světové války znovu potvrdily značný vliv, který mají zalesněné prostory na válečné operace. Lesy byly odjakživa značnou překážkou pro útočníka a snahou všech vojevůdců bylo, aby se jim co možná vyhnuli a přenesli bitvu do prostoru odkrytého, kde se dá vývoj boje dobře sledovati a kde lze dobře uplatniti veškeré druhy zbraní.

Naopak zase, se stanoviska obrany, byly lesy vždy výhodné, neboť zakrývaly obráncovo učlenění, bránily nepřátelskému pozorování, bránily dokonalému využití dělostřelectva a ve světové válce vedle nočních přesunů, byly takřka jediným spolehlivým prostředkem krytu před pozorováním nepřátelským letectvem.

Vzhledem na to, že lesy jsou překážkou pro útočníka a výhodou pro obránce, snažíme se při útočných operacích větších rozměrů obejít lesy, vymaněvovati je. Nicméně budeme vždy nuceni nasaditi proti zalesněnému prostoru jednu část svých sil (a to ne malou, které budou nuceny bojovati v lese. Poněvadž pak nemůžeme v lesu plně využití dělostřelectva, připadá přechotě úloha, provést boj svými vlastními prostředky.

V dalších statích budeme se zabývati bojem v lesích, pokud stýká přechoty. Pokusíme se vyvoditi zásady tohoto zvláštního druhu boje. Z těchto zásad pak odvodíme bojovou metodu, jež by logicky měla naději na největší úspěch při nejmenších ztrátách.

Pro naši armádu je dokonalý výcvik v lesním boji nesmírně důležitý. Území naší republiky je značně zalesněno, zvláště na hranicích a budeme-li umět dobře využití všech výhod lesa, můžeme nepříteli značně znesnadniti jeho operace v pohraničních úsecích našeho státu a tím i získati mnoho času k přípravě vlastního ofensivního úderu.

V svých dalších úvahách budeme sledovati tento postup.

Nejprve si ujasníme charakteristické znaky našich lesů i lesů vůbec a oceníme je se stanoviska bojových operací vůbec i operací přechoty zvlášť.

Z toho odvodíme, v čem lesy přechotě překáží a v čem jim podléhají, i důsledky z toho plynoucí. Ujasníme si vliv, který mají lesy na operace přechoty mimo boj, v obraně, v útoku.

Z poznatků takto získaných pokusíme se vyvoditi:

- a) jak se má přechota v lese pohybovati a chrániti,
- b) jak se má brániti,
- c) jak má útočiti.

I. Charakteristika našich lesů a jejich ocenění se stanoviska bojových operací.

Většinu lesů na území naší republiky tvoří stromy jehličnaté. Tyto stromy nemění svého vzhledu v různých ročních dobách. Kromě několika výjimek jsou u nás jehličnaté lesy kultivovány, rozděleny průseky, pasekami a mýtinami, prostoupenými cestami, které umožňují využití lesa. Vysoké lesy nemají obyčejně podrostu, neboť vrstvě spadlého jehličí špatně se daří travinám a keřům. Jsou tedy vysoké jehličnaté lesy dobře prostupné pro přechotu, je v nich i jakýsi rozhled, je možno orientovati se v nich podle průseků a pasek. V zimě i v létě poskytují stejný kryt před pozorováním. Jedinou překážkou pro přechotu jsou mladé lesní kultury, které bývají velmi husté, v nichž je i pro jednotlivce pohyb velmi obtížný a rozhled vůbec žádný. Rozsáhlých lesů s neproniknutelným podrostem, jako je na př. Francii les Argonský, u nás téměř vůbec nemáme.

Pokud se týče rozlohy lesů, máme rozsáhlé, souvislé lesní komplexy kolem českých hranic a pak hlavně na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Uvnitř státu převládají u nás menší lesní parcely, jichž je však zato mnoho. Velké lesní komplexy jsou velmi vážnou překážkou pro operace velkého stylu a nebudeme se jimi příliš zabývatí se stanoviska strategického, nýbrž jen s hlediska taktiky pěchoty. Zato si blíže všimneme lesů menších.

Lesy listnaté značně se liší od lesů jehličnatých, pokud se týče jejich vlivu na operace pěchoty. Především rozhled je v nich vždycky menší než v lesích jehličnatých, neboť mívají zpravidla podrost. Je to proto, že listnaté stromy vyrážejí četné výhonky u své paty, zralá semena, spadlá do půdy, mají lepší podmínky pro vzklíčení než v lese jehličnatém, daří se mnohem lépe i travinám. Jsou-li listnaté lesy vysoké, bývají dosti průstupné; jsou-li však mladé, je v nich pohyb velmi obtížný a rozhled může býti i jen na 2—3 metry. Mimo to na podzim listí opadává a pak vidí letec do lesa skoro tak jako do volného terénu. Najisto však vidí naše opevňovací práce a může i řídití dělovou střelbu, což v jehličnatém lese, pokud stojíme, není možné.

II. V čem lesy pěchotě překáží a v čem ji podporují.

Lesy překáží především v o l n é m u p o h y b u pěchoty, neboť často narážíme n e n a d á l e na parcely buď hustého podrostu nebo mladých kultur, které pak musíme obcházeti. Tím se pohyb zdržuje, svazky jednotek se uvolňují, spojení ruší a orientace znesnadňuje. Toho všeho není v terénu volném, kde takovou překážku již z d á l k y vidíme a můžeme podle toho svůj pohyb zařídití.

Les brání širokému r o z h l e d u. Proto se cítí každá jednotka jakoby o s a m o c e n a. V dolíku vidíme právě tolik jako na vršku. Rozhled závisí na hustotě lesa a na tom, díváme-li se p o ř á d k á c h nebo přes řádky, jsou-li jaké. Ale i v poměrně řídkém lese nevidíme dále než na nějakých 150—200 m. Pozorování je tudíž nemožné a tím i vyhledávání zpráv pozorováním.

V lese je velmi těžká o r i e n t a c e. Zachování s m ě r u je jedním z nejtěžších úkolů jednotky postupující lesem, neboť nemáme vzdálených orientačních bodů. Snadno zbloudíme a pak naprosto nejsme s t o z j i s t i t i své stanoviště. Jedinými skutečně spolehlivými prostředky pro udržení směru jsou jednak h l a v n í c e s t y a pak údaj busoly. Často mohou přispěti k orientaci vodní toky, hřbety podélné i příčné, průseky. V neznámém lese nemůžeme se spolehnouti na úzké vozové cesty, sloužící k vyvážení dřeva, neboť mohou býti na mapě špatně zakresleny (jsou-li vůbec zakresleny) a pak se často mění podle toho, která část lesa právě podléhá exploitaci.

Místní orientace je ještě nesnadnější. Často budeme nuceni m ě ř i t i v z d á l e n o s t uraženou od lesního okraje nebo od nějakého nepochybně zjištěného bodu v lese, abychom mohli určití své stanoviště uvnitř lesa. To bude zvláště důležité tehdy, až budeme žádati o dělovou palbu před naší pěchotou.

Les je též největší překážkou dobrého s p o j e n í, a to jak velitelského, tak i bočného a mezi zbraněmi. Nejhorší je spojení s dělostřelectvem, neboť dělostřelci schází jeho hlavní prostředek činnosti: p o z o r o v á n í. Spojovací služba nemůže využití všech svých prostředků. Bezdrátová telegrafie (telefonie) nefunguje, běžci snadno zbloudí, ale zato jsou kryti před pozorováním a jejich úloha není spojena s tako-

vým nebezpečím jako v terénu volném, užití cyklistů a motocyklistů je omezeno na dobré cesty. I užití holubů naráží na potíže. Pozorování je nemožné, optická signalisace rovněž; raket můžeme použítí jen na mýtinách anebo na pasekách. V lese mohou se nám hoditi bengálské ohně, jež jsou viditelné z letadel.

Celkem vidíme, že výkonnost spojovací služby je v lese značně snížena. A proto je potřebí mnohem více času i lidí k dodávání rozkazů a hlášení než v terénu volném.

Ze všech pojiček jsou nejlepší telefon a řetězy běžců.

Pro obtížné spojení je i výkon velení velmi znesnadněn a proto nelze dobře manévrovati podle okamžité situace, nýbrž manévry může býti proveden jen v svazku malých jednotek (rot) a podle předem pojaté myšlenky, tedy jaksí schematicky. Vhodné příležitosti k manévrum nemůžeme buď vůbec postřehnouti, anebo když, nemůžeme jí ihned využítkovati. Musíme tedy mnohem více decentralizovati než v terénu volném.

Účinek palby pěchotních zbraní je v lese mnohem menší než mimo les, protože se dostřel značně zkracuje. Nemůžeme tedy plně využítí daleké donosnosti a přesné palby těžkých kulometů. Ty se mohou uplatniti jen v kuloárech, buď přirozených aneb umělých (průseky) a i tam není jejich výkonnost taková jako v terénu přehledném, neboť mohou stříletí toliko v jediném směru. Mimo to, poněvadž nemohou stříletí neustále, může nepřítel snadno přeběhnouti rychle průsek nebo cestu, aniž můžeme jeho úmysl předem zpozorovati. Zato přicházejí k platnosti zbraně s malým dostřelem (pistole, granáty) a pak bodáky. Pokud se týče dělostřelecké podpory, je spojena s největšími nesnázemi, jak jsme již viděli v odstavci o spojení a orientaci.

Pěchotní vozidla všech druhů mohou se v lesích pohybovati toliko po cestách. To má značný význam s hlediska zásobování (hlavně střelivem) a odsunů (raněných).

Lesy však v mnohé věci pěchotu i podporují. Především jsou výborným krytím jak proti dělostřelectvu, tak i proti letectvu. Nepřátelské dělostřelectvo může do lesa prováděti jenom palbu soustavou a nemůže kontrolovati výsledky své palby. Je-li les malých rozměrů, může však býti nebezpečným pro naši pěchotu, neboť na sebe láká nepřátelskou dělovou palbu. Je-li dostatečně rozsáhlý, můžeme očekávati dělovou palbu jen na cestách a v nejbližším jejich okolí, pak na křižovatkách, pasekách a lesních okrajích. Se stejnými potížemi setkává se ovšem i naše dělostřelectvo.

Pěchota může se v lese pohodlně shromažďovati, tábořiti a skrytě přesunovati. Přesuny můžeme konati i zcela blízko nepříteli, aniž o nich něco ví. Proto užijeme lesů co nejčastěji k přibližování, shromažďování a k útočným přípravám. Při tom musíme dbáti toho, aby nás nepřítel neviděl vstupovati do lesa a vůbec abychom svou přítomnost nějak neprozradili (ohně, kouř, vybíhání z lesa atd.), neboť pak by nám mohlo jak nepřátelské dělostřelectvo tak i letectvo způsobiti ztráty. Nutno též pamatovati na to, že účinné plynů je v lese mnohem silnější než v terénu volném, poněvadž následkem bezvětrí, které v lese je, tvoří se velmi rychle koncentrovaná otrávená atmosféra. Zato jsou účinky plynů omezeny jen na místo, které bylo střeleno plynovými střelami.

Lesy jsou též (mimo noc) nejlepším prostředím pro všeliká překvapení, a to jak pro nás, tak i pro nepřítel. Na to musíme pamat

tovatí při všech svých operacích v lese, i když jsme učinili všechno, abychom nebyli překvapeni.

III. Vliv probraných prvků na operace pěchoty v lesích.

A. Operace mimo boj.

K operacím mimo boj řadíme ubytování a pochody.

Nebudu se příliš šířit o ubytování v lese. Rozumí se samo sebou, že se v lese můžeme snadno ubytovati nebo utábořit, neboť unikáme zcela nepřátelskému pozorování. Má-li ubytování trvat delší dobu, můžeme snadno vystavět dobře maskované baráky nebo kryty proti nepohodě. Při volbě tábořiště dbáme toho, aby nebylo blízko cest a křižovatek a aby nebylo v údolí, v kterém se snadno mohou shromažďovati plyny.

Větší pozornosti zasluhují p o c h o d y přes lesy.

Máme-li jít lesem větších rozměrů, musíme pochod zvláště pečlivě připravit. Musíme být velmi opatrní ve volbě pochodových drah. Nemůžeme tak dobře, jako v terénu volném, využití celé šířky pochodového pásma, abychom utvořili několik kratších proudů nebo rozčlenili jednotku podle prvků s různými pochodovými rychlostmi. Obvykle nemáme tolik dobrých cest, neboť mimo hlavní silnice bývají lesní cesty špatné, a pak nemůžeme tak dobře udržovati spojení mezi proudy. Je tu nebezpečí, že některý z pobočných proudů odbočí do nesprávného směru a zbloudí. Proto budeme velmi často nuceni táhnouti v jediném proudu. V noci se podle zkušenosti vůbec nedá lesem táhnouti v několika souběžných proudech.

Příprava k pochodu záleží hlavně v důkladné obhlídce cest před nastoupením pochodu. Vyšleme důstojníky na rychlých dopravních prostředcích (automobilech, motocyklech, kolech, koních — podle cest), kteří obhlédnou předem celou pochodovou dráhu v lese a na odbočkách i na křižovatkách cest označí správný směr.

Nastoupíme pochod tak, aby nás nepřítel neviděl vstupovati do lesa. Za pochodu nutno přísně dohlížeti na pochodovou kázeň a táhnouti toliko po jedné straně cesty, neboť jde-li lesem jen jedna dobrá silnice, musí být ponecháno místo pro automobily. Je-li cesta tak úzká, že bychom táhnouce v trojstupech zabrali celou její šířku, musíme mnohdy táhnouti v z á s t u p e c h.

V lese na silnici nesmíme se považovati za bezpečné před pozorováním nebo před útoky nepřátelského letectva. Právě naopak! Pozornost letce je v zalesněných prostorech obrácena nejvíce na cesty, mýtiny a paseky a táhnoucí jednotka může být letcem snadno překvapena, neboť její pozorování oblohy je velice ztíženo a mnohdy nemožné. Mimo to musíme být připraveni na palbu dalekonosného nepřátelského dělostřelectva. Jsme-li následkem takového nebezpečí nuceni zvětšiti vzdálenost mezi jednotlivými články proudu, musíme se postarati o jejich vzájemné důkladné spojení, aby snad zadnější článek nezabočil na jinou cestu, než kterou se ubírá předcházející.

Technické trupy musí být připraveny na to, že letec anebo dělostřelectvo zatarasí svou palbou na některém místě pochodovou dráhu pro povozy trénů a musí tedy ihned zakročiti.

Zajištění na pochodu a v ubytování.

Polní řád rozeznává tyto prvky zajištění: vzdálenost, zprávy o nepříteli, sestavu, spojení se sousedními jednotkami, užití zvláštních zajišťovacích oddílů.

Mohli bychom k nim ještě připojit i t a j e m s t v í.

Veškeré tyto prvky mají svůj plný význam i v lese. Nicméně je nutno o některých z nich zvláště se zmíniti.

Především vyhledávání zpráv. To je v rozsáhlých lesích nesmírně obtížné, neboť nám v nich schází jeden z nejdůležitějších prostředků: letecké pozorování. Musíme tedy spolehnouti hlavně na pozemní výzvědné orgány a i ty mají jen velmi omezenou výkonnost. Proto je v lese mnohem větší možnost překvapení než v terénu volném. Obtíže nedostatečného zpravování jednotek se jeví již v tom, že mnohdy jednotky druhého sledu vůbec nevědí, co se děje s jednotkami prvního sledu, a naopak.

Rovněž spojení se sousedy je nesnadné a musí býti předmětem důkladné přípravy a neustále kontrolováno. V lese je každá, i malá jednotka, jež je součástí většího celku, jaksi izolována a proto se musí každá jednotka (až do roty, ba i čtyř) zajišťovati na svůj vrub.

Značná izolovanost jednotlivých částic celku má za následek, že ani sestava nás někdy dostatečně nechrání a mnohdy se musí jednotky druhého sledu zajišťovati právě tak silně jako jednotky v prvním sledu.

a) Zajištění na pochodu.

Táhne-li pěší jednotka lesem, zajišťuje se jako obyčejně ve směru pochodu předvojem. Poněvadž se jeho činnost může projevit jen v nejbližším okolí pochodové dráhy, není potřebí, aby byl tak silný jako v terénu volném, kde musí propátrati mnohem širší pásmo terénu a je-li třeba, v něm útočiti nebo se brániti do příchodu valného voje. Zato mu přidělíme vždycky technická vojska, neboť zde častěji než v terénu volném bude třeba upravovati cestu nebo odklízeti překážky.

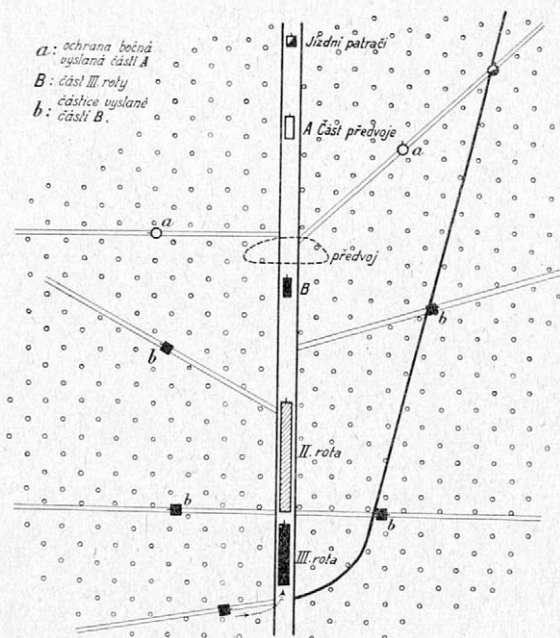
Budeme-li míti u pěchoty jízdní patrače, přidělíme je předvoji, aby prohlédli na větší vzdálenost příčné cesty, ústící do naší pochodové dráhy.

Vzdálenost předvoje od valného voje nemusí býti obecně tak velká jako v terénu volném, neboť narazí-li předvoj na nepřítele, nemůže býti valný voj tak snadno ohrožen nepřátelskou palbou jako v terénu volném. Musíme býti zvláště opatrní jen tam, kde lze přehlédnouti značný kus cesty dopředu nebo do boku. Pak vyšle předvoj jízdní patrače až na okraj viditelného obzoru. Jde-li cesta napříč přes terénní vlny, musí býti vzdálenost předvoje od čela valného voje taková, aby předvoj byl již na vrcholu předního hřbetu, když čelo valného voje dochází k vrcholu hřbetu zadního. To platí ovšem jen tehdy, je-li půdorys cesty přímočarý.

Síla předvoje nesmí však klesnouti pod jistou kritickou mez, neboť v lese více než kde jinde je předvoj povolán k tomu, aby rychlým energickým nárazem zahnal slabší nepřátelské částice, které se uhnízdily blízko u naší pochodové dráhy. Aby pak takový náraz měl naději na okamžitý úspěch, musíme ihned ohroziti boky nepřítele. To bude možné jen tehdy, potáhne-li předvoj v tvaru ne hlubokém, nýbrž značně ucleněném do šířky.

Předvoj nestačí však v lese k zajištění valného voje. Musíme býti připraveni na to, že nějaká slabší nepřátelská část proklouzne postranními cestami až k našemu valnému voji, kde může tím, že nás překvapí palbou, způsobiti největší zmatek. Hlavně se musíme

chrániti před jezdeckými hlídkami, opatřenými automatickými zbraněmi. Proto musí býti valný voj chráněn též na svých bocích. Toto zajištění provádějí slabé stojící bočné voje, které vysíláme za pochodu na postranní cesty. Jakmile proud přejde, vrátí se ihned zpět a připojí se na jeho zád'. Umísťují se na malou vzdálenost od proudu, nejvýše na 500 m, podle velikosti proudu. Mechanismus vysílání těchto bočných vojů i učlenění proudu objasňuje schematický obrázek (1).

Obr. 1.

Trény nenecháváme nikdy jeti samotné, nýbrž vždy jim dáváme doprovod.

Zadní voj musí býti poněkud silnější než v terénu volném a i při pochodech dopředu má úlohu ochrannou a ne jenom pořádkovou.

b) Zajištění v ubytování.

Chci i zde mluvit jen o případě, kdy se máme ubytovati v lese větších rozměrů, kde okraj bližší k nepříteli je od nás ještě příliš daleko, abychom tam mohli vyslati své zajištění, a kdy tedy musíme své zajišťovací oddíly postavit uvnitř lesa.

Jaký bude v lese systém předních stráží?

Všimněme si nejprve, jak je tomu v terénu volném. Podle Polního řádu máme nejprve sled zajišťovací, utvořený vedetami a polními strážemi, za ním pak sled odporu, vytvořený hlavními polními strážemi, konečně zálohu předních stráží. Hlavní polní stráž obsadí výhodné části terénu, skýtající široký rozhled a daleký výstřel, a lze-li očekávati útok nepřátelské pěchoty, musí vytvořiti souvislý palebný systém. V noci pak obsadíme význačné čáry v terénu, směřující do našeho ubytovacího prostoru: cesty, údolí, hřbety.

V lese nemůžeme použití systému hlavních polních stráží navzájem spolu spojených, neboť nemáme ani pozorování ani výstřelu. Také vzdálenost zajišťovacích prvků od valných vojů musí být menší než v terénu volném. Záloh předních stráží nepotřebujeme, poněvadž, došlo-li by k nějaké nepřátelské akci, nebudeme mít vůbec přehledu a nebudeme vědět, kam je máme zasadit. Stačí, přehrádíme-li cesty a průseky, vedoucí do našeho ubytovacího prostoru slabšími prvky, různě silnými podle důležitosti komunikací a podle toho, jak nebezpečný je směr, kterým vedou. Je to tedy systém, podobný tomu, jehož užíváme ve volném terénu v noci, leda že nemáme zálohy předních stráží. Sled odporu — hlavní polní stráž — učení více do hloubky. Abychom kompenzovali nedostatek pozorování, vysíláme jezdecké i pěší hlídky směrem k nepříteli podle cest, co možná až na místa, odkud je pozorování alespoň trochu možné, tedy na velké mýtiny, na paseky, nebo až na lesní okraj.

Spojení mezi jednotlivými polními strážemi bude často nemožné. Velitel valného voje musí stanovit čáry, na kterých se mají jednotky valného voje bránit, kdyby nepřítel podnikl náhle útok. Tyto čáry musí být předem důkladně obhlédnuty a musíme učinit opatření k jejich rychlému obsazení.

Se všemi hlavními polními strážemi zřídíme telefonické spojení. Jen tak můžeme se ihned dovědět, s které strany nepřítel přichází.

Aby pak nějaký nepřátelský oddíl, proklouznuvší mezi polními strážemi, nemohl ohrozit valný roj, musí se hlavní síly, které se utábořily v lese, zajistit ještě přímo řetězem slabých stráží, které postaví blízko kolem tábora (obdoba se strážemi u vchodů do místa kantonování).

Při vážném nepřátelském útoku slouží zajišťovací oddíly jen k tomu, aby zdržovaly nepřátelský postup podél komunikací a průseků. Jsou pro nás jakýmsi signálními zvonky, které nám umožní zjistit směr i frontu nepřátelského postupu. Vlastní zastavení nepřítel připadá valným vojům.

Přistoupíme nyní k studiu bojových operací pěchoty v lesích. Pojednáme nejprve o obraně a potom o útoku, neboť obrana je v lese mnohem snadnější než útok.

B. Bojové operace pěchoty v lesích.

I. Obrana v lese.

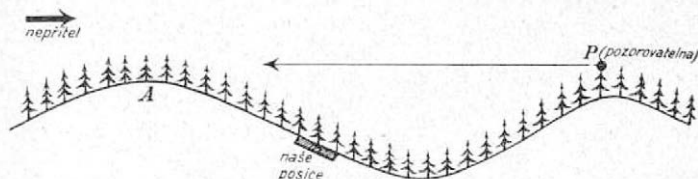
a) Příprava obrany. Volba obranné posice.

Úspěch obrany závisí značnou měrou na vhodné volbě obranné posice. Ve volném terénu jsme při této volbě značně vázáni útvary terénu, hřbety, údolími, vodními toky atd.

V lese musíme sice též počítat s útvary terénu, neboť hřbety, údolí, úžlabiny, vodní toky mohou nepříteli sloužit za orientační čáry, ale vidíme hned, že na příklad hřbety, odkud máme ve volném terénu široký rozhled, nemají v lese toho významu, poněvadž jich nemůžeme využít ani k výstřelu, ani k pozorování.

Může být pro nás naopak docela výhodné, umístíme-li se na vhodném protisvalu s nepřilíš prudkým stoupáním, neboť tak jako tak nemáme v lese dalekého výstřelu a jsme značně chráněni před dělovou palbou. Naše vlastní dělostřelectvo může nás lépe podporovat.

vati, neboť s následujícího svahu může do jisté míry pozorovati předcházející hřbet tím, že umístí třebaš svou pozorovatelnu na stromě (obr. 2) a může pak s jistotou střeliti na hřbet (A) před naší posicí.

Obr. 2.

Vzdálenost naší posice od hřbetu musí však býti tak veliká, aby palba našeho dělostřelectva neohrožovala obránce této posice.

Celkem však lze říci, že v lese posice na svahu i na protisvahu mají asi stejné výhody i nevýhody.

Hlavní obrannou posicí můžeme voliti buď na lesních okrajích nebo uvnitř lesa.

Obranná posice na předním okraji lesa je nevýhodná proto, že může na ni býti snadno střeleno a může býti neutralisována nepřátelským dělostřelectvem a nesnadno podporována dělostřelectvem naším. Může býti snadno napadena tanky, které jsou stroji par excellence k čištění lesních okrajů a okrajů vesnic. Zato však slouží les za našimi zády k skrytí záloh a přesunů, k umístění dělostřelectva a zbraní proti tankům. Mimo to máme dobrý výstřel. Je-li les na protisvahu, má jeho přední okraj velké výhody pro obranu, ježto nemůže býti tak dobře zasažen dělostřelectvem.

Přední lesní okraj se též výborně hodí k obraně dočasné, na př. v boji ústupovém, neboť majíce les za zády, můžeme se snadno odpoutati od nepřítele i za dne. Mimo to se usazujeme na předním okraji také tehdy, víme-li, že nepřítel nemá po ruce silného dělostřelectva.

Máme-li les před sebou, nemáme velkého výstřelu, ale zato jsme do jisté míry chráněni před dělovou palbou. Naše dělostřelectvo může nás snadno a dobře podporovati. Nepřítel může se však v lese shromažďovati a připravovati k útoku. V tom jej můžeme rušiti jednak palbou z děl, jednak nepřímou palbou z těžkých kulometů, řízenou na lesní okraj. Zadní lesní okraj se hodí v obraně též k tomu, abychom tam umístili malé tvrze, obklopené se všech stran překážkami, jež svými kulomety ovládají bočně sousední odkrytý terén. Ježto takové tvrze obvykle nepodléhají tak účinkům nepřátelského dělostřelectva (které jich nevidí), mohou útočnicka překvapiti bočnou palbou a dosíci značných účinků. (Viz schema 3.)

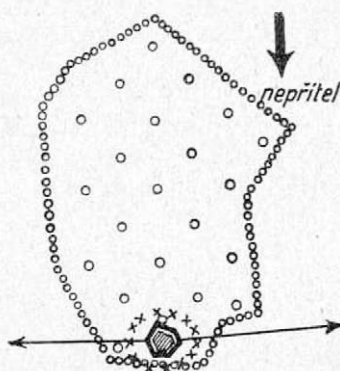
Dále se budeme zabývati jen posicí, vybudovanou uvnitř lesa.

b) Učlenění zbraní a sil.

V obraně vyplývá učlenění zbraní a sil z plánu palby, kterou chceme nepřítele zastaviti. Poněvadž v lese je výstřel nepatrný a pozorování nemožné, posice naprosto nepřehledná, nemůžeme se členiti do hloubky způsobem obvyklým v terénu volném. Těžké kulomety nemohou obeečně využití své velké donosnosti. Pro omezený výstřel jsme nuceni dáti velký počet zbraní do 1. sledu a vytvořiti tedy nehlubokou posicí, v které by byly orgány palby šachovitě rozloženy, nýbrž

mělkou obrannou linií. Takových linií vybudujeme za sebou několik — závisí to na čase, kterým disponujeme, i na chování nepřítele.

Vzdálenost mezi jednotlivými liniemi volíme tak velkou, aby dělová palba, řízená na jednu linii, nezasáhla současně druhou.

Obr. 3.

Jednotky obsahující obrannou linii jsou značně roztaženy do šířky. Abychom pak dosáhli žádoucí soudržnosti v jednotkách, musíme obránce často umístiti hustě vedle sebe, což vyžaduje značných sil. Zákopy mají být co možná souvislé. Nejsou-li však, není to takovou nevýhodou jako v terénu volném, kde letec, je-li obranná linie nesouvislá, ihned vidí, které části terénu jsou obsazeny a které nikoli. Do lesa však letec nevidí.

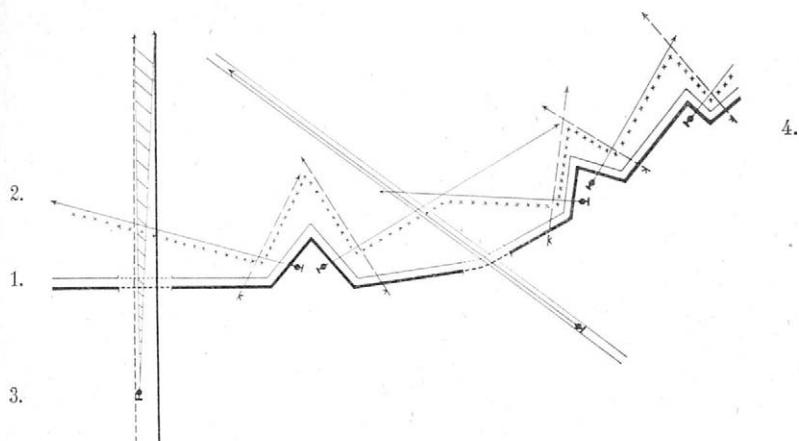
Nebudeme tvořit velké všeobecné zálohy, poněvadž pro nepřehlednost terénu nebudeme vědět, kde jich máme použití a jak. Zato bude nutno, abychom měli po ruce malé místní zálohy (nejvýše v rotě), které svým okamžitým zasažením mohou často odrazit nepřítele mnohem silnějšího, jenž byl však desorganisován útokem, nezná svou situaci a neví, co se děje napravo ani nalevo. Zde má překvapení velkou důležitost.

Co neumístíme v první linii hlavního odporu, toho užijeme k vybudování druhé obranné linie, zcela podobné linii první.

Vzhledem na to, že pěchotní zbraně s plochou drahou letu nemají takové výkonnosti jako v terénu volném, musíme organizovati svou posici podle toho. Řekli jsme, že celá posice bude se skládati z několika postupných obranných linií, z nichž první bude linií hlavního odporu. Za každou obrannou linií budou malé místní zálohy. Průběh obranné linie volíme tak, aby dělostřelectvo nemohlo dobře určit její polohu. Vedeme ji tedy na př. před průsekem anebo před cestou. Neumístujeme ji tedy na průsecích a cestách, ačkoli bychom tam lépe mohli využití donosnosti svých těžkých kulometů. Zato při obraně na rychlo zřízené využijeme takových přirozených nebo umělých kulolárů, hodících se pro střelbu na větší vzdálenost. Protínají-li průseky a cesty obrannou linií, umísťujeme své těžké kulomety tak, aby na nich mohly podélně střílet.

Automatické zbraně umístíme v obranné linii tak, aby většina mohly střílet bočně. Bočné palby hledíme dosíci automatickým, že obrannou linií vedeme klikatě, nebo tvoříme umělá flankoviště se střílnami, které nutí kulomety, aby střílely v daném směru. Tato

flankoviště musí býti zpředu dobře chráněna palbou a překážkami. Schematicky vypadá organisace asi takto (obr. 4):

Obr. 4.

- 1 = část zákopu krytá (na obr. část vyčárkovaná), umožňující přestřelování kulometu a znemožňující nepříteli zjistiti polohu zákopu.
  - 2 = překážky.
  - 3 = těžké kulometry
  - 4 = lehké kulometry
- } veškeré kulometry jsou umístěny v zákopu (v obrázku kresleny pro přehlednost mimo zákopy) kromě kulometů, střelících podél cest a průseků.

K palbě přímé uijeme palby střelců, zvláště střelců vybraných. Zde má individuální palba značnou úlohu a je proto důležité, aby vojín byl ve střelbě znamenitě vycvičen, neboť střelba v přítmi lesa je mnohem obtížnější než v terénu volném. Je velmi dobré, označíme-li stromy, zvláště silnější, do vzdálenosti, na kterou ještě vidíme, tím, že odsekne kůru, abychom obnažili bílé dřevo, neb i bílou barvou. Můžeme pak střeliti přesně na nepřítele, který se kryje za stromy, užívaje bílých značek za záměrný bod.

Často můžeme umístiti vybrané střelce na stromech. Působí nepříteli svou přesnou palbou ztráty, které mají značný demoralisující účinek.

Upozorňuji zde na malou podrobnost. Nepřátelská palba vychází v lese vždy z malé vzdálenosti. Proto střely, přeletující náš zákop, letí kolem nás se zvláštním ostrým praskavým zvukem, pocházejícím od tak zvané balistické vlny. Nezkoušení vojáci považují tento praskavý zvuk, jenž je v lese zvláště silný, za výbuchy výbušných střel, které vybuchují nárazem na větev. To má dosti značný morální účinek na střelce, kteří se pak příliš kryjí, zanedbávající střelbu. Je větší výcviku, aby vojín seznámil s tímto úkazem.

Poněvadž obranná linie nemá hloubky, je nebezpečí, že, bude-li proražena na jednom místě, padne celá do rukou nepřítele bočným využitím průlomu. Proto je nutno mezi dvěma obrannými liniemi utvořit linie příčné, tvořené zákopy, upravenými pro střelbu a obklopenými drátěnými překážkami. Tyto příčné linie zabrání nepříteli, aby nevyužil místního průlomu do stran, a poslouží zároveň za základnu k protitoku.

Zákopy kopeme tak hluboké, jak to lesní půda dovoluje. Vyházená země musí býti co nejlépe maskována, aby nepřítel nezpozoroval naši linii na větší vzdálenost. Velikou výhodou lesních posic je snadné vybudování pevných překážek. Používáme hlavně ostnatého drátu, neboť záseky uvnitř lesa brání výhledu a výstřelu a pak mohou býti snadno zpozorovány letci a tím může býti prozrazena i naše linie. Proto budujeme záseky jen na odkrytých místech, jako na pasekách na mýtinách atd.

K rychlému vybudování výborných překážek hodí se zvláště drátěné síťoví, užívané lesníky k ohrazování lesních kultur anebo míst, kde se chová zvěř. Toto síťoví upevňujeme na stromech a jeho vhodným vedením můžeme nepřítele přinutiti, aby postupoval ve směrech výhodných pro palbu našich kulometů.

Jako v terénu volném, tak i v lese musí býti na veškeré překážky dobře střeleno.

Jsmeli nuceni prosekati les, aby se zvětšil výstřel, prosekáme jej co možná tak, aby vrcholy stromů zůstaly netknuté, aby letec nezpozoroval změn v tvárnosti lesa.

Směry palby označíme na stromech, blízko kořene a na straně odvrácené od nepřítele tím, že odsekáme kůru.

Na místech, která umožňují palbu na větší vzdálenost aneb i několika směry (křižovatky cest, průseků atd.), můžeme vybudovati betonové kryty pro kulometry (blockhausy). V lese lze vůbec snadno budovati kryty vyčnívající nad povrch země, neboť jsou kryty před leteckým pozorováním. Musíme je však dobře maskovati proti pozorování pozemnímu a pro případ, že by les byl rozbit dělostřelectvem.

c) Posice krycí.

Polní řád definuje krycí posici jako posici, prostírající se před hlavní posicí a obsazenou předními strážemi, jejichž úkolem jest:

1. uchrániti vojska v hlavní posici od přepadení a zjednatí jim čas k úpravě terénu a k dispozici pro obranu,

2. přispívati k tomu, aby bylo nepříteli utajeno umístění, úprava a obranná sestava hlavní posice,

3. zúčastniti se zpravodajské služby pozorováním nepřítele, průzkumnými hlídkami a výpady.

S prvním úkolem je pro přední stráž spojena povinnost odporu; přední stráž se brání buď na místě do krajnosti nebo vedou ústupový boj, zdržující nepřátelský postup.

Můžeme-li v lese posunouti přední stráž až na lesní okraj, blíže k nepříteli, můžeme jim svěřiti úkol odporu na místě, neboť na lesním okraji, kde je volný výstřel, mohou i slabé prvky vybudovati souvislou palebnou přehradu.

Je-li však krycí posice uvnitř lesa, vyžadovalo by utvoření souvislé palebné linie značných sil, vzhledem na omezený okruh působnosti automatických zbraní. Proto je výhodnější svěřiti krycím prvkům jen úkol zajištění a nejvýše úkol zdržování nepřátelského postupu ústupovým bojem. Tento ústupový boj se dá v lese provést mnohem snadněji než v terénu volném, neboť se můžeme od nepřítele snadno odpoutati. Tento ústupový boj musí však býti dopodrobna připraven. Směry ústupu jednotlivých částí musíme důkladně označiti

Směry ty vedou k určitým bodům naší hlavní posice, jež musí být vojškům hlavní posice dobře známy. Nutno též důkladně připravit spolupráci s dělostřelectvem anebo s těžkými kulomety, střilejícími nepřímo (zbudou-li nám nějaké).

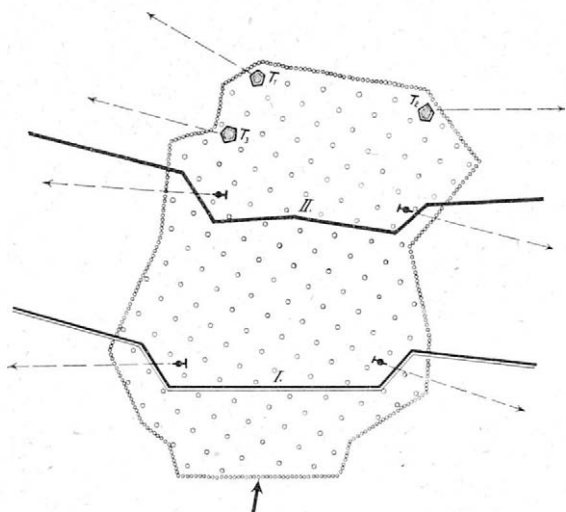
Na místech výhodných pro palbu těžkých kulometů můžeme vybudovati opěrné body, úplně obklíčené překážkami, dobře zásobené střelivem a potravinami, aby se mohla posádka co nejdéle bránit na místě a tím zdržeti nepřátelskou akci proti naší hlavní posici.

V užití tohoto prostředku musíme však být velmi opatrní a uvážiti napřed všechny okolnosti, než se rozhodneme pro něj, neboť takové opěrné body jsou vlastně obětovány, ježto nemůžeme doufat, že bychom je mohli osvobodit pozdějším protiútokem.

K zajištění vysíláme časté a četné hlídky na dosti značnou vzdálenost.

d) Celkový vzhled lesního opevnění.

Lesní posice musí pevně navazovati na posici v terénu odkrytém. Na lesních okrajích, tam, kde posice les protíná, můžeme snadno vybudovati pevné orgány pro bočnou palbu do volného terénu. Úsek posice v lese má být p o s u n u t vzhledem k posici v terénu volném, aby nepřítel nemohl prodloužením viditelné části posice do lesa určit polohu lesních opevnění. Celkové schema opevněného lesa viz na obr. 5.

Obr. 5.

T_1, T_2, T_3 tvrže. I. = první obranná linie. II. = druhá obranná linie

Na zadním okraji lesa budujeme pevné tvrže, které mohou bočně ovládat okolní volný terén. Neumísťujeme je přímo na okraj, nýbrž ustoupíme s nimi trochu do lesa (150—180 m od okraje), aby jich nepřítel neviděl a nemohl na ně působiti dělostřelectvem. Tyto tvrže jsou mohutnou překážkou postupu pěchoty v terénu volném a mimo to jsou překvapením pro útočníka.

e) Provedení obrany.

Obrana se provádí palbou a protiútoky. Řekli jsme již, co je nutno činiti, aby palba byla co nejúčinnější. Platilo to však pro obranu

hlavní posice, vlastně každé z obranných linií, tvořících tuto hlavní posici. Máme však zájem na tom, abychom co nejdříve zabránili nepříteli, aby nepronikl až k této posici, a proto ho musíme rušiti na jeho postupu lesem. Snažíme se uvést v nepořádek jeho postupovou soustavu, jejíž zdařilé posunování vpřed právě závisí na pořádku co největším. Toho dosáhneme jednak dělostřelectvem, jednak palbou dopředu posunutých částí na cesty a na průseky, jež jsou postupujícímu nepříteli hlavním vodítkem, nebo i nepřímou palbou těžkých kulometů, která má i v lese velký morální účinek.

Protiútoky vykonávají zálohy. V lese však nemůžeme míti všeobecné zálohy, ježto jich včasné použití na vhodném místě je velmi obtížné pro naprostou neorientovanost obráncovu a nepřehlednost terénu. Záloh použijeme spíše k vybudování dalších pevných obranných linií. Zato lze předvídati použití malých, místních záloh, nejvýše v svazku roty. Často četa nasazená v lese do protiútku může odraziti nepřítel mnohem silnějšího, neboť jednak lze nepřítel snadno překvapiti a pak je útočník po útoku značně uveden v nepořádek, není orientován o situaci sousedů, kteří mu nemohou pomoci svou palbou, jednak vypotřeboval většinu svých prostředků pro boj zblízka (ručních granátů) a zásobování prvního palebného sledu je v lese velmi obtížné. Protiútočící může tedy snadněji než v terénu volném nabýti převahy před konečnou ztečí.

f) Spojení v obraně.

Viděli jsme již, že mnohá pojítka vypovídají v lese úplně službu. Tak pojítka optická, radio, telegrafie zemí. Můžeme použiti jen telefon, holubů, běžců a pak velmi výhodně pojítek akustických hlavně signálů trubkou a píšťalou atd. Pro spojení běžci musíme důkladně označiti cesty, kudy se mají spojky bráti, a to tak, aby bylo možno naléztí správný směr i v noci.

Obrannou frontu rozdělíme na malé úseky, jejichž šířka se řídí rozhledem v lese; při tom se snažíme, aby tyto úseky odpovídaly organickým svazkům (rotám, praporům). Do každého úseku vedeme telefonickou linku. Tyto linky se soustřeďují vzadu u velitele. Dojde-li pak k nepřátelskému útoku, lze snadno zjistiti, na které úseky nepřítel útočí. Telefonní linky musí býti co možná zakopány.

g) Zásobování a odsuny.

Zásobování i odsunům musíme v lese věnovati zvýšenou pozornost. Vojska musí býti důkladně zásobena střelivem, hlavně do automatických zbraní, a ručními granáty. Za tím účelem budujeme četná skladiště v největší blízkosti bojové linie.

Mimo to musí býti po ruce větší zásoba konzervovaných potravin a vody.

Disponuje-li nepřítel velmi silným dělostřelectvem, budujeme, aby bylo umožněno zásobování a odsuny, četné a co možná hluboké spojovací zákopy, vedoucí do našeho týlu. Jinak však nám poskytl les dostatečný kryt, takže není nutnost spojovacích zákopů tak velká jako v terénu volném. V místech, kde zákopy vycházejí z lesa, vedeme je tak, aby jejich pokračování v terénu volném nebylo v prodloužení části, která je v lese (obr. 6).

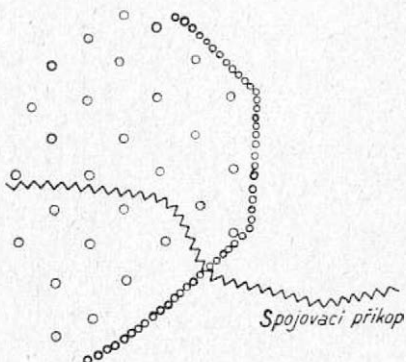
Cirkulace v zákopech musí býti přesně upravena a každý zákop má sloužiti pohybům jen v jediném směru.

II. Operace útočné.

a) Přibližování.

Jakmile vstoupíme do pásma ohroženého palbou nepřátelského dělostřelectva, nemůžeme již v lese, právě tak jako v terénu volném, postupovati po cestách v pochodových proudech, nýbrž musíme se členiti v jednotky menší. Hlavní obtíží při přibližování je zachování směru a udržení spojení.

Pro udržení směru řídíme se cestami, postupujícíce podél nich; vyhýbáme se zastávkám na křižovatkách, mýtinách a pasekách, vůbec na místech, kam by mohla býti řízena rušivá dělová palba nebo kde bychom mohli býti zpozorováni letectvem anebo i z pozemních pozorovatelů. Není-li cest nebo přirozených terénních čar, vedoucích směrem našeho postupu (hřbetů, vodních toků atd.), jimiž bychom se mohli řídit, řídíme se údaji busoly. Velké služby mohou nám

Obr. 6.

prokázati místní vůdci, lesníci a vůbec lidé, zvyklí životu v lesích. Nejčastěji budeme nuceni táhnouti v malém počtu proudů, neboť nebudeme mítí vždy několik rovnoběžných cest.

Postup musí se dítí velmi opatrně. Na všech příčných terénních čarách se zastavíme a kontrolujeme jak spojení bočné, tak i do hloubky. Při tom jde spojení od zadu dopředu. Dorazí-li nějaká část na mýtinu nebo na paseku, zastaví se před jejím okrajem a utvoří pevnou palebnou základnu, zatím co sousední části obcházejí paseku lesem, a teprve, když ji úplně obešly, a mohly propátrati i její druhý okraj, postoupí zastavená jednotka co nejrychleji vpřed přes mýtinu na úroveň jednotek ostatních. Velitel praporu a pluku člení své těžké kulomety a doprovodné zbraně tak, aby jich mohl použítí právě na takových mýtinách a pasekách.

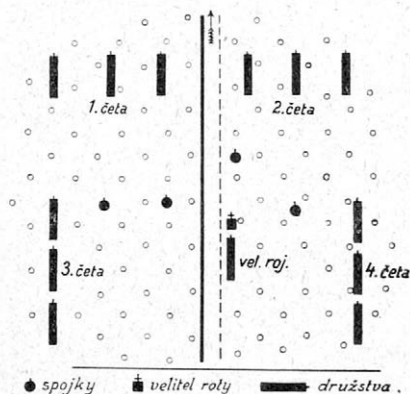
Při každé zastávce je nutno, aby čelní jednotky utvořily pevnou palebnou základnu.

Čelní roty vysílají dosti daleko před sebe hlídky v síle nejméně tři mužů, vedené zkušenými poddůstojníky nebo vojíny. Tyto hlídky se snaží jen pozorovati, vyhýbají se co možná střelbě, aby nepříteli neupozornily na naše postupující vojska. Posílají často zpět hlášení, i záporná.

Čelní roty jsou rozčleněny tak, aby se mohly ihned rozvinouti na frontě co nejširší. Jednotky v 2. sledu postupují co možná za křídly

jednotek čelních, aby je mohly při rozvinutí ihned prodloužit napravo i nalevo. Je to důležité, zvláště tehdy, srazíme-li se v lese náhle s postupujícím nepřítelem; můžeme ho pak snadno na křídlech přesáhnouti, působiti do jeho boků a týlu a způsobiti u něho paniku, která je nejhorším nepřítelem všech vojsk bojujících v lese. Často stačí několik výstřelů nebo pokřiků „hurá“ v podezřelém směru, aby jednotky, které nemají možnosti se orientovati, byly zachváceny panikou. Charakteristické pro takovou paniku je to, že je čistě lokální; je-li jí zachváčena na př. jednotka 2. sledu, nemusí o tom jednotka 1. sledu věděti vůbec nic.

Postupová formace takové čelní roty může býti na příklad taková (obr. 7):

Obr. 7.

V terénu plochem bude to vždy více nebo méně čtverec, jenž má možnost zahájit ihned palbu na všechny strany. Celkem volíme útvary členěné značně do šířky.

Na hřebtech postupujeme spíše v proudech (jednotky za sebou), tedy v útvarech hlubokých, neboť můžeme zahájit palbu na hřbetu po obou svazích.

Rozstupy mezi jednotlivými malými zástupy (družstvy, četami) jsou takové, aby se mohly pohodlně rozvinouti a vytvořiti co nejhustší palebný sled. Vzdálenost se řídí rozhledem, který v daném lese máme.

Jednotky v 2. sledu postupují v proudech co možná seskupeny, aby byly dobře v rukou svých velitelů.

Zastávky, sloužící k obnovení a ke kontrole spojení mezi proudy, musí býti časté. Při tom se čelní jednotky vždy zařídí pro přechodnou obranu rozmístěním automatických zbraní. Střetneme-li se na postupu s nepřítelem, jenž sám rovněž postupuje, působí čelní jednotky rychlým nárazem; tu má největší důležitost rychlé rozhodnutí, energický postup a užití bodáku i ručních granátů, jimiž musí býti vojska, lesem postupující, vždy dobře zásobena.

b) Zjednání dotyku.

Zjednání dotyku je v lese vždy náhlé a je spojeno s překvapením pro oba protivníky. Proto, jsou-li oba v pohybu, nabude vrchu

ten, který bude s to rozvinouti rychleji své prostředky palby a nárazu, který bude míti silnější v úli dostati se vpřed.

Je-li však nepřítel v p o s t a v e n í, musíme jednati velmi opatrně a nesmíme chtítí proraziti zeď hlavou. Způsobili bychom si tím jen veliké ztráty. V takovém případě naváží dotyk slabé, dopředu posunuté hlídky, jejichž úkolem je zjistiti nepřátelské postavení, a jsou-li před ním nějaké překážky. Při tom se nesmíme dát oklamati dopředu posunutými nepřátelskými částicemi. Nejsou-li opevněny, zaženeme je rychlým útokem. Jsou-li opevněny se všech stran, vážeme je slabými silami a postupujeme vpřed, až narazíme na postavení s o u v i s l é. Odstranění takových izolovaných nepřátelských odporů svěříme jednotkám 2. sledu.

Je-li nepřátelské postavení chráněno překážkami, nezbude nic jináho nežli se zastaviti a hledati nepřátelská k ř í d l a. Je-li posice souvislá, bez mezer, kudy bychom mohli proniknouti, nemůžeme doufati, že se náhlým útokem zmocníme nepřátelské posice.

Musíme se však zastaviti v č a s, mimo d o h l e d nepřátelské posice, neboť jinak bychom se ocitli v neúčinnější palbě na k r á t k o u v z d á l e n o s t, v které bychom se nemohli pohybovati.

První starostí bude přesné zjištění p o l o h y nepřátelské posice a umístění nepřátelských kulometů. Je to důležité proto, aby dělostřelectvo vědělo, kam může stříleti. Musíme též ihned oznámiti co nejpresněji, kde je náš 1. sled. Zatím se zařídíme k obraně. Je-li les menších rozměrů, očekáváme, až se boj rozhodne v terénu volném, až bude les vymanévrován. Nemůže-li býti les obchvácen, musíme se rozhodnouti pro dobytí lesa f r o n t á l n í m ú t o k e m n a o p e v n ě n o u l i n i i.

c) Příprava k ú t o k u.

Příprava útoku záleží nejprve ve volbě místa a průrazu. Při této volbě se řídíme jinou zásadou než ve volném terénu. Především útočíme na frontě vždy mnohem u ž š í než v terénu odkrytém, jednak proto, že palebný sled útočících vojsk musí býti mnohem hustší, a spořehubujeme tudíž na dané frontě mnohem více pěchoty proto, že účinky dělostřelectva jsou menší, a musíme tedy na danou útočnou frontu soustřediti větší množství dělostřelectva.

Mimo to ve volném terénu útočíme vždy co možná v uzavřeném terenním celku, poněvadž jenom v takových celcích má nepřítel možnost křížiti svou palbu, a kdybychom útočili jen na část terenního celku, byly by boky našeho útoku ohroženy bočnou palbou. Hranicemi terenního celku jsou terénní čáry, omezující nepřítelův výhled a výstřel (hřbety, okraje lesní atd.).

V lese neútočíme v terenním celku, poněvadž tam jsou možnosti nepřátelského pozorování i palby omezeny r o z h l e d e m a p r e k á ž k o u, kterou tvoří stromy.

Při útoku volíme nejlépe h ř b e t p o d ě l n ý, neboť prorazíme-li na tomto hřbetu, máme možnost snadné ochrany boků. Nepřítel nemůže dobře podniknouti protiútok do našeho boku, neboť musí s t o u p a t i d o v r c h u. Vidíme tedy, že v lese útočíme n a r o z h r a n í d v o u t e r e n n í c h c e l k ů. Je-li terén plochý, v y b e r e m e k p r ů r a z u m í s t o, na kterém může nejlépe stříleti naše dělostřelectvo.

Před útokem je nutná dělostřelecká příprava. Jejím úkolem je jednak utvořiti p r ů l o m y v drátěných překážkách, jednak demora-

lisovati nepřítele. V lese nemůžeme totiž založiti svou přípravu na materiálním účinku dělostřelectva, neboť les dokonale skrývá nepřátelské organisace, jež zničití je nemožné, neboť nemůžeme prováděti přesnou palbu, nýbrž jen palbu na pásmo. Mohli bychom sice les úplně rozstříleti, ale to by vyžadovalo velmi dlouhé doby a ohromné spotřeby střeliva. Vyrázili bychom si tím z ruky hlavní zbraň, to jest překvapení. Mimo to, kdyby byla příprava dlouhá, mohl by nepřítel snadno připravití své zálohy proti našemu poměrně úzkému útočnému úseku.

Dělostřelecká příprava musí býti tedy co nejkratší, velice prudká a směřující k neutralisaci obránců tím, že palbu provádíme náhlými mohutnými soustředěními palby všech ráží v kratších obdobích, střídaných buď úplným klidem nebo řídkou palbou lehkého dělostřelectva. Nepřítel musí býti do poslední chvíle v nejistotě o tom, kdy vyrazíme k útoku. Proto se poslední soustředění nesmí svou formou nijak lišiti od palby, kterou jsme prováděli za přípravy. Nebudu se zde šířiti o podobném provedení takové přípravy, neboť je to věc čistě dělostřelecká.

Dělová palba má ovšem ten nepříjemný následek, že tvoří jakési záseky z poražených stromů a ustrílených větví. Jenže tyto záseky nejsou nepřekonatelné, protože nejsou propleteny drátem.

V lese můžeme použití dělostřelectva i k střelbě přímé na krátkou vzdálenost, neboť můžeme skrytě posunouti lehké hlavně horské dělostřelectvo, zcela blízko k své 1. linii.

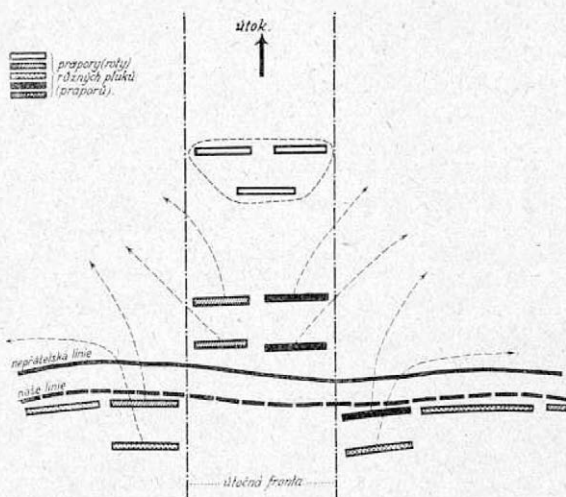
d) Provedení útoku.

V daném okamžiku vyrazí pěchota k útoku a postupuje na daný cíl. Tam se ihned zařídí k obraně. Cíle volíme nedaleké. Vlastní části útočících jednotek nesmějí je překročiti, dokud k tomu nedáme rozkaz. Pokračovati můžeme teprve tehdy, když jsme útočící vojsko uvedli do pořádku. Za ustupujícím nepřítelem následují jen dotykové hlídky. Je-li první obranná linie proražena, postaví se nepřítel na odpor obvykle až na 2. obrannou linii, neboť teprve tam může před útokem náika položití souvislou palbu.

Po zdařilém průlomu musíme se ihned postarati o rozšíření průlomu v nepřátelské frontě. To provádějí jednotky 2. sledu postupem do boků obráncových podél obranné linie v jejím týlu. Zde rozhoduje postup co nejrychlejší, jenž počítá s morálním účinkem na obránce. Mimo to musíme míti za 1. sledem útočným připraveny jednotky, určené k ochraně boků 1. sledu. Jakmile nemůžeme již dále postupovati, buď že narazíme na souvislou nepřátelskou palbu, nebo proto, že by další rozšiřování průlomu uvedlo jednotky, které jako klín pronikly do nepřátelské posice, do nebezpečného postavení, ihned se počneme na místě opevňovati a zřídíme silnou souvislou obrannou palbu. Prostor, jehož jsme dobyli, musíme co nejdříve a co nejpevněji zjistiť, abychom mohli býti podporováni svým dělostřelectvem.

Velmi důležité je, abychom zabránili smíchání jednotek. Proto učleníme své jednotky tak, aby ty, které jsou v 2. sledu a mají zajistiť ochranu boků a zvláště boční rozšiřování průlomu, byly od jednotek sousedních, nikoliv od jednotek, provádějících průlom. Objasňuje to schema č. 8.

Veškeré bočné operace v lese jsou operace s omezenými silami, na poměrně malém, přesně vymezeném úseku a s cíli přesně stanovenými. Lesní posice může býti dobyto jenom takovými postupnými operacemi, kus po kuse, naprosto metodicky. Je však důležité, začneme-li takové operace, abychom v nich nepřetržitě pokračovali. Vyžadují však značného množství pěchoty.

Obr. 8.

Nesmíme též počítati s tím, že ihned po zjednání dotyku budeme moci začítí útok! Nejprve musíme zříditi dokonalé spojení s dělostřelectvem a se sousedními jednotkami, obhlédnouti dobře nepřátelské postavení, zachytiti se pevně na terénu. To všechno vyžaduje mnoho času. Boj sám bude pokračovati jen zvolna, neboť musíme lesa dobývat po částech. Proto rozhodnutí obvykle nepadne v lese samém, nýbrž v okolním volném terénu.

Po proražení nepřátelské posice zahajuje pěchota pronásledování. Nepřítel se obvykle snaží rychle uniknouti v hloubi lesa, jenž mu skýtá úkryt. Útočník zas naopak se žene za nepřítelem, obává se ztráty dotyku, jednotky se trhají, smíchávají. Za chvíli panuje největší nepořádek. Znenadání můžeme narazit na novou opevněnou linii nebo upadnouti do léčky, a není-li pronásledování předem důkladně připraveno a metodicky prováděno, můžeme protiútokem i poměrně slabých nepřátelských sil ztratiti i to, co jsme s takovou námahou a obětmi získali. Metodická a pomalý průběh operací v útoku i za pronásledování je tedy hlavním znakem útočných operací v lesích, nabývajících tak rázu obléhacích bojů.

e) Spojení a spojovací služba.

Je-li spojení v útočných operacích jednou z nejobtížnějších věcí v moderním boji vůbec, je tím těžší při operacích lesních. Nejlépe uskutečnime spojení tím, že svou akci dokonale připravíme, vymezíme přesné cíle a dbáme toho, aby se jednotky nepomíchaly. Prostředky spojovací služby, jichž můžeme k útoku použiti, jsou běžci, spojky, telefon a signály akustické (trubka, píšťala atd.). Spo-

jení s dělostřelectvem záleží v automatisaci dělostřelecké podpory, tedy v palbě řídicí se určitým hodinovým řádem a pak telefonickým spojením. Dělostřelectvo musí střílet na les před pěchotou v pásmech předem stanovených.

f) Zásobování.

Pro zásobování platí celkem tytéž zásady, jako v terénu volném, jenže v lese máme možnost přiblížit zásoby mnohem více k 1. linii. Zato doprava zásob až do palebné čáry je obtížná, neboť protivník je blízko! Hlavní důraz nutno klásti na zásobování ručními granáty. V lese mohou se uplatnit mnohem více než v terénu volném doprovodné zbraně pěchoty (pěchotní děla), neboť mohou být lépe zásobována.

Obtíže při zásobování i při odsunech (raněných) se jeví hlavně v tom, že pro nepřehlednost terénu lze často těžko nalézt zásobovací nebo odsunová střediska. Proto musí být jejich počáteční stanoviště všem dokonale známa a při postupu musí být vojska stále informována o přemísťování středisk.

Závěr.

Z našich úvah o lesním boji vyplývá, že pěchota je hlavně nositelkou boje, že je odkázána na své vlastní prostředky, neboť doprava jiných zbraní je velmi nesnadná a často i nemožná proto, že okamžitá situace jednotek nebude hned známa. Vidíme, že v lese lze s mnohem snáze bránit než útočit, že se již po několika hodinách tvoří dosti pevná obranná linie, která může být přes noc opatřena drátěnými překážkami, a že útok na takovou linii je spojen s velkými nesnázemi a obětmi. Proto nesmí útočník ponechat protivníku čas, aby se mohl důkladněji opevnit. Viděli jsme též, že les je nejnepříhodnějším místem pro všeliká překvapení a že překvapené vojsko je vydáno na milost a nemilost největšímu zmatku.

Území naší republiky je bohaté na lesy a proto musí být naše pěchota zvláště dobře vycvičena v lesním boji. Je to nutné tím spíše, že naši pravděpodobní nepřátelé věnují této stránce výcviku velkou pozornost, neboť tím, že přenesou operace do zalesněných prostorů, vyrovnají svou počáteční slabost, plynoucí z nedostatku válečného materiálu, hlavně dělostřeleckého.

Mimo to, nehodí-li se lesy dobře k operacím velkého stylu, hodí se znamenitě pro drobnou válku, pro operace slabších samostatných oddílů smíšených, vedených odvážnými a zkušenými vůdci a složených z jednotlivců, kteří se v lese dobře vyznají. Takové oddíly mohou znamenitě prospět na počátku války v období krytu v našich pohraničních hvozdech, které byly odjakživa největší překážkou pro vpády našich nepřátel a budou jimi i v budoucnosti.